

Türk Tıp Tarihi Arkivi

Cilt 4. No. 14. 1939

TİMURLENK BAYTAR MI İDİ?

Dr. A. SÜHEYL ÜNVER

Konya müzesi kütüphanesinde 2838 numaralı yazma bir baytar-namenin 45, 46, 47 nci varaklarında Türk tarihinde Osmanlı türkle-rine keder verici vukuat ile meşhur olan Timurlengin baytar olduğunun yazılı olduğunu mezkûr müze müdürü sayın Yusuf Akyurt bildirmiş ve mezkûr varakların 6 sahifeden mürekkep resimlerini de göndermek lütfünde bulunmuşdur

Mezkûr sahifeleri okuduk. Çok açık ve güzel bir türkçe ile eser Kenan efendi tarafından yazılmışdır [1]. Muhakkak ki toplama bir eser olacaktır. Yazılış tarihi malûm değildir. Eb'adı 12×18,5 dur. İnce kâğıdı samani aherlidir. Eser harekeli ve usulüne muvafık güzel bir nesih ile yazılmışdır.

Timurlengin baytar olduğunu ortaya koyan bahis :

Varak 45 a, 45 b, 46 a, 46 b, 47 a, 47 b de bu suretle beyan edilmiştir :

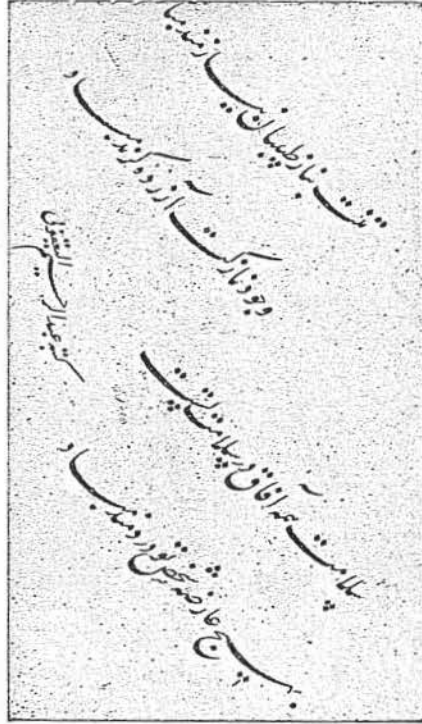
(... İlmî baytaride Timurlenk Şeyhülmeşayih menzilesindedir. Hattâ padişahı Buharaya intisabı ve ol hanedapa münasebeti ve Mir-ahurinin Timur gibi bir kaç yüz hademe ve bendesi olup bendesinin edna bir tökeri olmak hîzi imkândan dür ve mehcür iken şayestei niami celilei rahmaniyye rahîm ve gafur olmakla bazı makbul atlara illet arız oldukda etraftan daim taharri ve talep ve baytarı hüner-

[1] Varak 80 a da bu baytarnamei lâtifinin cami' ve müellifi, camişerif sahi-bi Sultan Ahmed bin Mehmed bin Murad... Hattati Kenan efendinin hattı destile olan nüshadan, (Elhac Mehmed bin elhac Aliyyibnilhac Mehmedül Belgradî namın-da güzel nesih yazan bir zat tarafından 1258 (1842) de İstanbulda Süleymaniye camii yakınında bir yerde istinsah etmiştir. Birinci sahife başı tezhiblidir. Kenan efendi eserinin gayet muteber ve memduh bir kitab olduğu, ona tazim ve ihtiram edip gafflet olunmıya diye medholunmaktadır.

VÜCUDÜN SIHHATİLE ALÂKADAR BİR KİT'A

Dr. A. SÜHEYL ÜNVER

Kütüphanelerimiz ve müzelerimizde mecmua ve kitapların başlarında bazı manzum ve muhtelif şark dillerinde bilhassa arapça, türkçe ve farsça yazılara tesadüf ederiz. Bunların kısa ve uzunları olduğu

gibi nefis yazı ile yazılanları ve hatta güzel tezhîp edilip murakka' mecmualarına girenleri bile vardır. Bunlar arasında tetkikler yaparken

tıbbî mana ifade edenler birer birer toplanmaktadır. Bu kıt'a da onlardan biridir.

Bu kıt'a Topkapı sarayında Hazine kütüphanesinde bir çok minyatür, yazı ve nakışların bulunduğu bir albüm içindedir. Tıp Tarihi Enstitüsünün fotoğrafile alınan bir sureti Prof. Ş. Yaltkakaya tarafından şu suretle türkçeye çevrilmiştir.

Senin tenin tabiblerin nazile niyazı mend olmasın
Ve vücudü nazikin zarar görmesin (kılına hâtâ gelmesin)
Bütün afak ve etrafın selâmeti senin selâmetinle kaimdir.
Senin şahsın hiç bir arıza ile derdimend olmasın

Bu güzel ta'lik yazıyı (Abdürrahim Yakubî) isminde bir hattat yazmıştır. Devlet adamlarından birisine ithafen kendisini söyledi, ve yahut başka bir şair mi söyliyerek yazdırdı? buna dair bir kayıt yoktur ve iyi bir âherli kâğıda yazılan bu nefis ta'lik yazısına tezhib de yapılmamıştır. Ta'lik yazının türklerde ve İranlılarda birbirinden ufak yazış farkı vardır. Bu nükteye ta'lik yazarlar daha iyi vâkıftır. Fakat bu ta'lik İran uslubünde yazılmıştır.
